

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

ירושלים, י"א בכסלו תשע"ה

23 בנובמבר 2015

חולי פסוריאזיס בישראל והטיפולים במחלה זו הכלולים בסל שירותי הבריאות

מסמך זה נכתב לבקשת חבר הכנסת יואל רזבוזוב ובו מידע על מחלת הפסוריאזיס, נתונים על מספר חולי פסוריאזיס בישראל והטיפולים במחלה זו הכלולים בסל שירותי הבריאות.

1. מחלת הפסוריאזיס

פסוריאזיס (Psoriasis, בעברית: ספחת) היא מחלת עור כרונית אוטואימונית המתאפיינת בהתרבות מהירה מאוד של תאי עור. תאי העור נוצרים ומתחלפים בקצב נורמלי בכל שלושה-ארבעה שבועות; אצל חולי פסוריאזיס תהליך זה נמשך שלושה-שבעה ימים, ולכן חלה הצטברות מהירה של תאים על פני העור.¹ הצטברות זו יוצרת נגעי עור אדומים, מכוסים קשקשת, הגורמים לגירוד, לכאב ולעתים לדימום.² הסימנים החיצוניים של המחלה מופיעים בדרך כלל על המרפקים, הברכיים, הקרקפת, הידיים והרגליים, אך הם עשויים להתפתח במקומות שונים בגוף, ובמידות חומרה והתפשטות שונות.³ מחקרים מלמדים שהתהוות המחלה קשורה לבעיה במערכת החיסון ולגורמים גנטיים הקשורים אליה, והיא אינה מדבקת.⁴

אבחון פסוריאזיס מבוסס על זיהוי קליני של המאפיינים החיצוניים שתוארו, והמחלה מסווגת לשלוש דרגות מבחינת חומרתה: קלה (פחות מ-5% שטח עור נגוע); בינונית (5%–10%); וקשה (יותר מ-10%). חומרת המחלה נקבעת גם לפי מקום המאפיינים החיצוניים על העור, מידת פיזורם, מידת הפגיעה באיכות החיים של המטופל ותגובתו לטיפולים קודמים.⁵ חולי פסוריאזיס הם בסיכון גבוה מהרגיל למחלות כרוניות נוספות; במחלות נלוות (comorbid) אלה נכללות בין היתר פסוריאזיס ארטריטיס (Psoriatic arthritis),⁶ סרטן, מחלות לב וכלי דם, תסמונת מטבולית (שילוב של

¹ National Health Service (NHS), [Psoriasis](#), Accessed November 16th 2015.

² Boehncke, Wolf-Henning, and Schön, Michael P. 2015, "Psoriasis", *The Lancet*, 386(9997):983-94.

³ World Health Organization, [Psoriasis: Report by the Secretariat](#), 2014.

⁴ ש.ם.

⁵ ההסתדרות הרפואית בישראל, [הנחיות קליניות לטיפול בספחת \(פסוריאזיס\)](#), אפריל 2014.

⁶ פסוריאזיס שגרנית היא סוג של דלקת פרקים הקשורה לפסוריאזיס, שלפי הערכות ה-CDC (המרכז הלאומי לבקרת מחלות בארה"ב) מופיעה בכ-10%–20% מחולי הפסוריאזיס, הערכה דומה לזו שהוצגה בפרסום של ארגון הבריאות העולמי, אולם בפרסום אחר של ארגון זה הוערך כי שיעור חולי הפסוריאזיס החולים בפסוריאזיס שגרנית הוא כ-42%. ראו:

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

תסמינים רפואיים המגביר את הסיכון לחלות במחלת לב וסוכרת) ובעיות כגון חרדה ודיכאון.⁷ על אלה יש להוסיף את הסטיגמה החברתית הקשורה למאפיינים החיצוניים של המחלה ואת האפליה שחווים חולים רבים בשל כך, המוסיפות על הנטל הנפשי הנלווה למחלה.

מסקירת ספרות בנושא עולה כי מחקרים שונים ביקשו לאמוד את היקף התחלואה במחלה זו, וממצאיהם הם הבסיס להערכות הקיימות בדבר שכיחותה בעולם. על-פי דוח של ארגון הבריאות העולמי משנת 2014, כ-2% מאוכלוסיית העולם חולים בפסוריאזיס, אך ממחקרים שנערכו בכמה מדינות מפותחות עולה כי שכיחות מחלה זו היא 4.6% מהאוכלוסייה במדינות אלה בממוצע.⁸ עוד עולה ממחקרים כי שכיחות המחלה גדלה עם העלייה בגיל: מ-0.12% בקרב ילדים עד גיל שנה ו-1.2% בקרב ילדים עד גיל 18.⁹ במחקרים אחרים ההערכה היא כי שכיחות המחלה בילדים היא 0%–2.1% ובמבוגרים – 0.91%–8.5%.¹⁰ אף שהמחלה עלולה להתפתח בכל גיל, מהמחקרים עולה כי כאמור המחלה שכיחה פחות בקרב ילדים, והתפתחותה מגיעה לשיאה בשני טווחי גיל: 30–39, ו-50–69.¹¹ לפי הערכות אחרות של ארגון הבריאות העולמי, כשלושה-רבעים מכלל החולים בפסוריאזיס לוקים במחלה זו לפני גיל 40, וכשליש מכלל החולים לוקים בה לפני גיל 20.¹² משתנים כגון אקלים, חשיפה לשמש ומוצא אתני משפיעים על שכיחות המחלה, וידוע כי תסמיניה מחמירים בחורף ונעשים קלים יותר בקיץ.¹³ באופן כללי, באזורים המרוחקים מקו המשווה שכיחות המחלה גבוהה יותר.¹⁴

מחקרים מצביעים על עלייה בשכיחות המחלה ב-50 השנים האחרונות. מחקר שפורסם בשנת 2010 ונבדקה בו שכיחות המחלה בקרב מבוגרים (בני 18 ומעלה) בארה"ב נמצא כי בשנים 1970–1974 שכיחות המחלה הייתה 50.8 מקרים ל-100,000 איש, ובשנים 1995–1999 שכיחותה הייתה 100.5 מקרים ל-100,000 איש.¹⁵ במחקר אחר שפורסם בשנת 2010 נבדקה שכיחות המחלה בקרב ילדים (מתחת לגיל 18) בארה"ב, וגם בו נמצאה עלייה בשכיחות המחלה באותה תקופה: מ-29.6 מקרים ל-100,000 נפש ל-62.7 מקרים ל-100,000 נפש.¹⁶ עם זאת, במחקרים אלה צוין כי נערכו מחקרים מעטים הבוחנים את המגמות בשכיחות המחלה לאורך זמן, ואת סיבותיהן.

להערכת ארגון הבריאות העולמי, כשני-שלישים מכלל חולי הפסוריאזיס חולים בה בדרגה קלה, עם נגעים בפחות מ-3% משטח עורם.¹⁷ לפי הערכות אחרות ל-70%–80% מהחולים יש פסוריאזיס

CDC, [Psoriasis](#), Accessed October 15th 2015; World Health Organization, [Psoriasis: Report by the Secretariat](#), 2014; World Health Organization, [The Sixty-seventh World Health Assembly, Agenda item 13.5: Psoriasis](#), May 2014.

⁷ Wolf-Henning Boehncke and Michael P.Schön 2015, "Psoriasis", *The Lancet* 386(9997):983-94.

⁸ World Health Organization, [Psoriasis: Report by the Secretariat](#), 2014.

⁹ Wolf-Henning Boehncke and Michael P.Schön 2015, "Psoriasis", *The Lancet* 386(9997):983-94.

¹⁰ Steven Feldman, 2015, "[Epidemiology, clinical manifestations, and diagnosis of psoriasis](#)", Up To Date, (updated: 9.9.2015).

¹¹ Ibid.

¹² World Health Organization, [Psoriasis: Report by the Secretariat](#), 2014.

¹³ Wolf-Henning Boehncke and Michael P.Schön 2015, "Psoriasis", *The Lancet* 386(9997):983-94.

¹⁴ Steven Feldman, 2015, "[Epidemiology, clinical manifestations, and diagnosis of psoriasis](#)", Up To Date, (updated: 9.9.2015).

¹⁵ M. Icen, CS Crowson, MT McEvoy, FJ Dann, SE Gabriel, Maradit H Kremers 2009, "Trends in incidence of adult-onset psoriasis over three decades: a population-based study", *Journal of the American Academy of Dermatology*, 60(3):394.

¹⁶ MM Tollefson, CS Crowson, MT McEvoy, Maradit H Kremers 2010, "Incidence of psoriasis in children: a population-based study", *Journal of the American Academy of Dermatology*, 62(6):979.

¹⁷ World Health Organization, [Psoriasis: Report by the Secretariat](#), 2014.

בדרגה קלה, שאפשר לטפל בה בתכשירים לטיפול מקומי בלבד. ליתר החולים יש פסוריאזיס בדרגה בינונית או קשה, שלטיפול בה נדרשים גם טיפולים אחרים, כפי שיוצג בהמשך.¹⁸

בהצהרה של ארגון הבריאות העולמי ממאי 2014 קרא ארגון זה להגביר את המודעות לפסוריאזיס כבעיית בריאות עולמית; לשפר את נגישות שירותי הבריאות לחולים בפסוריאזיס; לערוך מחקרים נוספים להבנת גורמי מחלה זו ומחלות נלוות ולפרסם דוח גלובלי שנתי על היקף התחלואה בה.¹⁹

2. חולי פסוריאזיס בישראל

מרכז המחקר והמידע של הכנסת פנה למשרד הבריאות בבקשה לקבל נתונים על מספר חולי הפסוריאזיס בישראל. ממשרד הבריאות נמסר כי "נתונים אודות היקף החולים במחלה נמצאים בידי קופות-החולים. משרד הבריאות אינו אוסף נתונים באופן שוטף לגבי מחלת הפסוריאזיס. ישנם נתונים לגבי אשפוזים עקב מחלת הפסוריאזיס, אך אשפוזים כאלו אינם שכיחים ולכן לא ניתן להסיק מהם לגבי שכיחות המחלה. משרד הבריאות כן מעריך את מספר המטופלים הקיים בעת הכללת שירותי בריאות חדשים עבורם לסל [סל שירותי הבריאות], במסגרת תהליך הרחבת הסל. הערכות אלה מתבססות על הספרות המדעית, דיווחי קופות-החולים ודיווחים לגבי צריכת טיפולים ייעודיים".²⁰

ממשרד הבריאות נמסר כי הוא מעריך את מספר החולים במחלה בישראל ואת מספר המאובחנים החדשים בכל שנה לפי ההערכות הקיימות במחקר המדעי בתחום, בין השאר בכמה מהמחקרים שהוצגו בפרק הקודם. עוד נמסר ממשרד הבריאות כי על-פי הערכות אלה כ-200,000 אנשים בישראל לוקים בפסוריאזיס בדרגות חומרה שונות, ולפי שיעור ההיארעות המתואר בספרות המחקר, בכל שנה מאובחנים בישראל כ-5,000 בני-אדם כחולים חדשים במחלה זו.²¹ כמו כן נמסר כי רוב חולי הפסוריאזיס בישראל חולים בדרגה קלה של מחלה זו.²²

מרכז המחקר והמידע של הכנסת פנה לארבע קופות-החולים בבקשה לקבל נתונים על מספר חולי הפסוריאזיס המבוטחים בכל אחת מהן בפילוח לילדים (עד גיל 18) ומבוגרים (מעל גיל 18). קופות-החולים התבקשו לציין אם הנתון שבידיהן מבוסס על מספר המאובחנים במחלה זו או על מספר המבוטחים שנרשמו להם תרופות וטיפולים אחרים למחלה. לבקשתנו העבירו לידנו ארבע קופות-החולים נתונים על מספר המבוטחים בהן **המאובחנים** כחולי פסוריאזיס. יש לציין כי זהו המקור היחיד שיש בידנו למספר החולים במחלה זו בישראל, ולכן אין אפשרות להצליב אותם עם נתונים שהתקבלו ממקור אחר. בטבלה שלהלן מוצגים נתוני קופות-החולים על מספר החולים בפסוריאזיס המבוטחים בהן. נתוני "שירותי בריאות כללית" נכונים לספטמבר 2015, ונתוני יתר קופות-החולים נכונים לאוקטובר 2015.²³

¹⁸PJ Mease, DD Gladman, KA Papp, MM Khraishi, D Thaçi, F Behrens, R Northington, J Fuiman, E Bananis, R Boggs, D Alvarez, 2013, "Prevalence of rheumatologist-diagnosed psoriatic arthritis in patients with psoriasis in European/North American dermatology clinics", *Journal of the American Academy of Dermatology*, 69(5):729.

¹⁹ World Health Organization, [Psoriasis: Report by the Secretariat](#), 2014; World Health Organization, [The Sixty-seventh World Health Assembly, Agenda item 13.5: Psoriasis](#), May 2014.

²⁰ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר שירותי הצלה ועזרה ראשונה, משרד הבריאות, מכתב, 21 בספטמבר 2015.

²¹ שם.

²² ראו לעיל עמ' 2-3, וגם: שם.

²³ ד"ר ניקי ליברמן, ראש אגף רפואה ב"שירותי בריאות כללית", מכתב, 17 בספטמבר 2015; מיכל זגון-רוגל, מחלקת דוברות וקשרי ממשל ב"מכבי שירותי בריאות", מכתב, 3 בנובמבר 2015; ד"ר יורם וולף, ראש אגף רפואה שניונית,

טבלה מס' 1: מספר המבוטחים המאובחנים בפסוריאזיס, בפילוח לילדים ומבוגרים, 2015

סך הכול	קופת-חולים "לאומית"	קופת-חולים "מאוחדת"	"מכבי שירותי בריאות"	"שירותי בריאות כללית"	
20,162	952	4,136	6,882	8,192	מספר הילדים המאובחנים
229,796	12,528	35,957	72,561	108,750	מספר המבוגרים המאובחנים
249,958	13,480	40,093	79,443	116,942	סך הכול

מהטבלה עולה כי :

- מספר המבוטחים המאובחנים כחולים בפסוריאזיס בישראל כיום הוא כרבע מיליון איש, שהם כ-3% מכלל אוכלוסיית ישראל.²⁴
- כ-92% מכלל המאובחנים כחולים בפסוריאזיס הם מבוגרים, וכ-8% הם ילדים עד גיל 18.
- הילדים המאובחנים כחולים בפסוריאזיס הם כ-0.7% מכלל הילדים בישראל.²⁵
- המבוגרים המאובחנים כחולים בפסוריאזיס הם כ-4% מכלל המבוגרים בישראל.²⁶

ביקשנו מקופות-החולים גם נתונים על מספר החולים החדשים המאובחנים בשנה. מנתוני ארבע קופות-החולים עולה כי בשנים האחרונות מספר המאובחנים החדשים בכל הגילים היה כ-17,000 בממוצע בשנה, שהם כ-0.2% מכלל האוכלוסייה בישראל בשנת 2014.²⁷ מספר זה גדול ביותר מפי-שלושה מהערכת משרד הבריאות שנמסרה לנו, ולפיה מאובחנים כ-5,000 חולי פסוריאזיס חדשים בכל שנה.²⁸

3. הטיפול הניתנים לחולי פסוריאזיס במסגרת סל שירותי הבריאות

הטיפול בפסוריאזיס ניתן על-ידי רופאי עור ומין. במומחיות בתחום רפואת עור ומין נכללות הכשרה והתנסות בטיפול בפסוריאזיס, כאחת ממחלות העור, וממשרד הבריאות נמסר כי אין כיום התמחות ייעודית נפרדת בפסוריאזיס או השתלמות עמיתים מוכרת במחלה זו, ולא מתוכננת בשלב זה התמחות נפרדת במחלה זו.²⁹

מחלת הפסוריאזיס אינה ניתנת לריפוי, אך יש שלושה סוגי טיפול הממתנים את התסמינים ומשפרים את איכות חייהם של החולים :

חטיבת הרפואה, קופת-חולים "מאוחדת", מכתב, 1 בנובמבר 2015; פרופ' שלמה וינקר, ראש חטיבת הרפואה בקופת-חולים "לאומית", מכתב, 25 באוקטובר 2015.

²⁴ לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשנת 2014 הייתה אוכלוסיית ישראל 8,215,700 נפש בממוצע. ראו: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2014, [לוח 2.3: אוכלוסייה, לפי קבוצת אוכלוסייה, דת, מין וגיל](#).

²⁵ לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשנת 2014 הייתה אוכלוסיית הילדים (עד גיל 18) בישראל 2,835,000 נפש. ראו: שם.

²⁶ לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשנת 2014 הייתה אוכלוסיית המבוגרים (מעל 18) בישראל 5,380,700 נפש. ראו: שם.

²⁷ שם.

²⁸ ראו לעיל עמ' 3.

²⁹ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר שירותי הצלה ועזרה ראשונה, משרד הבריאות, מכתב, 21 בספטמבר 2015.

טיפול חיצוני (טופיקלי): טיפול מקומי במשחות, בתרסיסים ובתרחיפים, המיועד לטיפול בפסוריאזיס קל ולטיפול משלים בפסוריאזיס בינוני או קשה.³⁰

טיפול תרופתי משני סוגים:

א. טיפול תרופתי (סיסטמי): טיפול באמצעות גלולות או זריקות המיועד לטיפול בפסוריאזיס בינוני וקשה וניתן בשילוב עם טיפולים אחרים או כהשלמה להם.³¹

ב. טיפול תרופתי ביולוגי: טיפול תרופתי ממוקד, שבמסגרתו ניתנות תרופות אימונו-ביולוגיות המורכבות מחלבונים המיוצרים מהחי בטכנולוגיה של הנדסה גנטית. תרופות אלה ניתנות בזריקה אל הווריד או תחת העור ופועלות ישירות ובאופן ממוקד ומדויק על תהליכים אימונו-פתוגניים בפסוריאזיס. הטיפול הביולוגי מיועד לחולי פסוריאזיס בינוני עד קשה שלא הגיבו על טיפול תרופתי סיסטמי לא ביולוגי או שמסיבות שונות אין אפשרות לתת להם טיפולים כאלה. עד ינואר 2014 אושרו להכללה בסל שירותי הבריאות בארץ ארבעה תכשירים כאלה לטיפול בפסוריאזיס.³²

פוטו-תרפיה: טיפול באמצעות אור על-סגול³³ המיועד לטיפול בפסוריאזיס בינוני וקשה. יש כמה צורות של פוטותרפיה, השונות זו מזו במקור האור, באורך הגל ובאופן הטיפול, כמפורט להלן:³⁴

א. UVB רחב או צר, טיפול שניתן שלוש עד חמש פעמים בשבוע עד להשגת נסיגה במחלה; סדרת טיפולים כוללת במוצע 40 טיפולים.

ב. פוטו-כימותרפיה (PUVA), טיפול המשלב פוטו-תרפיה UVA³⁵ עם פסורלן (Psoralen), שהיא תרכובת כימית המגבירה את רגישות העור לאור ונועדה לשפר את יעילות הקרינה העל-סגולה בפוטו-תרפיה. טיפול כזה ניתן שלוש פעמים בשבוע עד להשגת נסיגה במחלה, ובסדרת טיפולים כזו ניתנים במוצע 30 טיפולים. הטיפול צריך להיעשות בידי אחות או טכנאי מיומנים ובהשגחת רופא עור מומחה.

ג. טיפול אקלימי בים המלח, סוג של פוטו-תרפיה שמשולבים בו חשיפה מודרכת לשמש וטבילה בים המלח במשך שבועיים ברצף לפחות. לדברי ההסתדרות הרפואית בישראל, טיפול למשך ימים בודדים אינו יעיל.³⁶

סוג הטיפול במחלה נקבע על-פי חומרתה, מקום הפריחה בגוף והתגובה על טיפול קודם. במקרים קשים מומלץ שילוב של טיפולים ו/או רוטציה ביניהם.

לפי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994, מבוטחים החולים בפסוריאזיס זכאים במסגרת סל שירותי הבריאות לשלושה סוגי טיפולים – טיפול תרופתי, שהייה בים המלח, וטיפול "פובה" (PUVA) הכולל בפועל הן טיפול UVB רחב או צר והן טיפול פוטו-כימותרפיה (PUVA).³⁷

³⁰ ההסתדרות הרפואית בישראל, [הנחיות קליניות לטיפול בספחת \(פסוריאזיס\)](#), אפריל 2014, עמ' 5.

³¹ שם, עמ' 12.

³² שם, עמ' 19.

³³ משרד הבריאות, חוזר מס' 31/2010, [הנחיות קליניות לטיפול פוטו-תרפיה במחלות עור](#), כניסה אחרונה: 16 בנובמבר 2015.

³⁴ ההסתדרות הרפואית בישראל, [הנחיות קליניות לטיפול בספחת \(פסוריאזיס\)](#), אפריל 2014.

³⁵ קרינה על-סגולה מסוג A.

³⁶ ההסתדרות הרפואית בישראל, [הנחיות קליניות לטיפול בספחת \(פסוריאזיס\)](#), אפריל 2014, עמ' 8.

³⁷ [חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994](#), תוספת שנייה, סעיף 9(ז). משרד הבריאות, חוזר מס' 10/2011, [הנחיות קליניות לטיפול פוטו-תרפיה במחלות עור](#), כניסה אחרונה: 23 בנובמבר 2015; שמעון ריפר, עו"ד, סגן נציבת קבילות הציבור במשרד הבריאות, דואר אלקטרוני, 23 בנובמבר 2015.

שאלת מרכז המחקר והמידע של הכנסת אם יש טיפולים נוספים או חדשים הנהוגים במדינות אחרות שבמשרד הבריאות סבורים שיש להכניסם לסל הבריאות הייתה תשובת משרד הבריאות: "לא מוכרים לנו טיפולים הכלולים בסלים של מדינות אחרות ואינם ניתנים בישראל. בדרך כלל ישראל נחשבת למדינה המאמצת שימוש בטכנולוגיות חדשות מוקדם בהשוואה למדינות אחרות".³⁸

אשר לתנאים לקבלת השירותים הכלולים בסל שירותי הבריאות נמסר ממשרד הבריאות כי **כל התרופות המפורטות בהנחיות הקליניות של ההסתדרות הרפואית בישראל לטיפול בפסוריאזיס**³⁹ כלולות בסל שירותי הבריאות.⁴⁰ נוסף על כך, **טיפול פוטו-תרפיה** ניתנים ללא הגבלה, בהתאם לשיקול דעת רפואי, וללא השתתפות עצמית של המטופל.⁴¹

הזכאות ל**טיפול אקלימי בים במלח** כוללת מימון עד חודש ימים (30 יום) בשנה, באישור קופת-החולים. לא מאושר טיפול לתקופה קצרה מעשרה ימים. בגין טיפול זה ניתן החזר בסך 70% מעלות השהייה במלון בפועל, אך לא יותר מ-273 ש"ח ליום, בנתוני יוני 2015 (כלומר עד 2,730 ש"ח לעשרה ימים או עד 8,190 ש"ח ל-30 יום).⁴² מבוטח שלא מעוניין בשהייה במלון, זכאי להחזר הוצאות נסיעה בתחבורה ציבורית שאינו עולה על ההחזר המרבי בעבור יום שהייה במלון (כאמור, 273 ש"ח ליום). נוסף על כך, המבוטח זכאי להחזר בסך 80% מעלות דמי כניסה בפועל למתקן הסולרי.⁴³

עם זאת, חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994, קובע כי "לא תינתן השתתפות לטיפול בים המלח ולטיפול 'פובה' [PUVA] באותה שנה", כלומר על החולה לבחור אחד מהשניים, כפי שיפורט בפרק הבא.⁴⁴

כאמור, רוב חולי הפסוריאזיס לוקים במחלה זו בדרגה קלה, שאפשר לטפל בה בתכשירים לטיפול מקומי בלבד, ומיעוטם חולים בדרגה בינונית או קשה של מחלה זו, ובשל כך הם מטופלים בפוטו-תרפיה או בטיפול אקלימי בים המלח.⁴⁵ בפנייתנו לקופת-החולים ביקשנו נתונים על מספר החולים המקבלים טיפולי פוטו-תרפיה וטיפול אקלימי בים המלח. מהנתונים שמסרו "מכבי שירותי בריאות" וקופת-חולים "מאוחדת" (שבהן מבוטחים יחד כשליש מכלל המבוטחים בישראל)⁴⁶ עולה כי כ-2% מכלל החולים בפסוריאזיס המבוטחים בכל אחת מהן מקבלים טיפולי פוטו-תרפיה (מכל הסוגים) בשנה – 24 טיפולים בממוצע לחולה ב"מכבי שירותי בריאות", ו-32 טיפולים לחולה בקופת-חולים "מאוחדת". כ-0.5%–0.8% מהחולים בפסוריאזיס המבוטחים בשתי קופת-החולים האלה מקבלים טיפול אקלימי בים המלח בשנה, הכולל שהייה בים המלח של 15 ימים בממוצע למטופל ב"מכבי שירותי בריאות" ו-17 ימים בממוצע למטופל בקופת-חולים "מאוחדת" בשנה.⁴⁷ מ"שירותי בריאות כללית" וקופת-חולים "לאומית" לא נמסרו נתונים בנושא זה. **יש לציין כי אין בידינו מידע על שיעור החולים במחלת הפסוריאזיס בכלל הזקוקים לשילוב של שני הטיפולים**

³⁸ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר שירותי הצלה ועזרה ראשונה, משרד הבריאות, מכתב, 21 בספטמבר 2015.

³⁹ ההסתדרות הרפואית בישראל, [הנחיות קליניות לטיפול בספחה \(פסוריאזיס\)](#), אפריל 2014.

⁴⁰ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר שירותי הצלה ועזרה ראשונה, משרד הבריאות, מכתב, 21 בספטמבר 2015.

⁴¹ משרד הבריאות, [כל הבריאות: פסוריאזיס](#), כניסה אחרונה: 11 בנובמבר 2015.

⁴² משרד הבריאות, חוזר סמנכ"ל לפיקוח על קופות-החולים ושירותי בריאות נוספים, [מס' 3/2015, עדכון תשלומים בעד שירותי בריאות ותרופות לשנת 2015](#), 28 ביוני 2015.

⁴³ משרד הבריאות, [עדכון חוזר 9/2010 – מימון שהייה בים המלח לחולי פסוריאזיס](#), דצמבר 2013, כניסה אחרונה: 10 בנובמבר 2015.

⁴⁴ [חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994](#), תוספת שנייה, סעיף 9(ז), הערה.

⁴⁵ ראו לעיל עמ' 2–3.

⁴⁶ משרד הבריאות, [דוח מסכם על פעילות קופות-החולים בשנת 2013](#), ספטמבר 2014, עמ' 12.

⁴⁷ מיכל זגון-רוגל, מחלקת דוברות וקשרי ממשל ב"מכבי שירותי בריאות", מכתב, 3 בנובמבר 2015; ד"ר יורם וולף, ראש אגף רפואה שניונית, חטיבת הרפואה, קופת-חולים "מאוחדת", מכתב, 1 בנובמבר 2015.

מבחינה רפואית, וגם לא על מספר המבוטחים בקופות-החולים האלה שזקקים לשילוב זה על-פי המלצת רופא.

4. ההגבלה בדבר שילוב טיפול פוטו-תרפיה וטיפול אקלימי בים המלח

כאמור, לפי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994, לא ניתנת השתתפות גם לטיפול פוטו-תרפיה (PUVA) וגם לטיפול אקלימי בים המלח באותה שנה, ועל המבוטח לבחור אחד מהם. בהצעת חוק פרטית שהניח על שולחן הכנסת ה-20 חבר הכנסת יואל רזבוזוב, בתמיכת אגודת הפסוריאזיס הישראלית,⁴⁸ הוצע לבטל את ההגבלה האמורה ולאפשר לחולי פסוריאזיס לשלב את שני סוגי הטיפול באותה שנה.⁴⁹

לפי הצעת החוק, ההגבלה שאינה מאפשרת כיום את שילוב שני הטיפולים "מונעת מחולי פסוריאזיס רבים את האפשרות לממש את מלוא היקף הטיפול המגיע להם, ואשר מתקצב על-ידי קופות-החולים. מטופלים רבים אינם מסוגלים לממש את 30 ימי הטיפול בים המלח שלהם הם זכאים, מכמה סיבות, כגון חוסר אפשרות להיעדר לתקופה ממושכת ממקום העבודה וכן בשל העלייה המשמעותית שחלה במחירי השהייה במלונות באזור ים המלח, באופן שבו הסבסוד אינו מכסה בהכרח את כל עלויות השהייה הארוכה במקום". לפי הצעת החוק, כיום "בכל מקרה בו אין ניצול מלא של הזכאות ל-30 ימי שהייה בים המלח נשארים מקורות המימון שהוקצו לכך בידי קופות-החולים, והמטופל לא יכול לעשות שימוש בהם לצורך טיפול משלים באמצעות מכשירי הפוטו-תרפיה, שהוא טיפול נגיש יותר ואינו מחייב הוצאות לינה והיעדרות מן העבודה".⁵⁰ נכון למועד כתיבת מסמך זה הצעת החוק הונחה לקראת דיון מוקדם.

לפי הנחיות הטיפול של ההסתדרות הרפואית בישראל "היות והטיפול בים המלח יעיל בין אפריל לאוקטובר וכיוון שהשיפור שניתן להגיע אליו בזכות פוטו-תרפיה ברוב המקרים לא עולה על 6-8 חודשים, ניתן לטפל במשך אותה שנה הן בפוטו-תרפיה והן בים המלח".⁵¹

במענה על שאלת מרכז המחקר והמידע של הכנסת מהם השיקולים לאי-מתן השתתפות בו-בזמן בשני סוגי הטיפולים והאם יש לאפשר לחולים בפסוריאזיס לקבל את שני הטיפולים במקביל או במשולב כהשלמה זה לזה, כפי שמוצע בהצעת החוק האמורה, נמסר ממשרד הבריאות כי "על-פי הקווים המנחים לטיפול בחולי פסוריאזיס, אין מניעה רפואית מקבלת שני סוגי הטיפולים באותה שנה. ההגבלה קיימת כחלק מסל שירותי הבריאות עוד טרם המועד הקובע (לפני שנת 1995)",⁵² כלומר ההגבלה נובעת מהגדרת סל שירותי הבריאות ולא משיקול רפואי מקצועי.

ממשרד הבריאות נמסר עוד כי "לא הוגשה בקשה מאנשי המקצוע או מהמטופלים להרחבת השירות ולפיכך ההצעה להרחבת הזכאות לא נדונה במסגרת תהליך הרחבת הסל עד כה. ניתן להגיש בקשה להרחבת מסגרת הזכאות שבסל לקראת תהליך הרחבת הסל בשנה הבאה. עמדת המשרד הנה כי בקשות

⁴⁸ יונה קציר, יו"ר אגודת הפסוריאזיס הישראלית, שיחת טלפון, 9 בנובמבר 2015; אגודת הפסוריאזיס הישראלית, [הצעת חוק לביטול מגבלת הטיפול הכפול לחולי פסוריאזיס במסגרת חוק בריאות ממלכתי](#), כניסה אחרונה: 18 בנובמבר 2015.

⁴⁹ הכנסת, [הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי \(תיקון – ביטול מגבלת הטיפול הכפול לחולי פסוריאזיס\)](#), התשע"ה-2015, 1315/20/פ, מאת חבר הכנסת יואל רזבוזוב, הונחה על שולחן הכנסת ב-8 ביוני 2015.

⁵⁰ שם.

⁵¹ ההסתדרות הרפואית בישראל, [הנחיות קליניות לטיפול בספחת \(פסוריאזיס\)](#), אפריל 2014, עמ' 8.

⁵² מירי כהן, מנהלת תחום בכיר שירותי הצלה ועזרה ראשונה, משרד הבריאות, מכתב, 21 בספטמבר 2015.

להרחבת מסגרת הסל צריכות להיות נדונות בוועדת הסל, שנועדה לכך, אשר במסגרתה נדונים במקביל העדויות המדעיות לגבי הבטיחות והיעילות של כל שירות רפואי, לצד העלות הכלכלית ברמה הלאומית. זאת תוך השוואת כלל הצרכים המובאים בפני הוועדה וההתכנסות למסגרת תקציבית נתונה מראש לצורך כך".⁵³

מרכז המחקר והמידע של הכנסת הפנה שאלה דומה לקופות-החולים. **מקופת-חולים "לאומית" ומ"מכבי שירותי בריאות"** נמסר כי אין התנגדות מקצועית להצעת החוק, ואף עשויה להיות בה תועלת לחולים הצורכים טיפולים אלה, אך אם יוחלט על שינוי בתנאי הזכאות לטיפולים יהיה על משרד הבריאות לפעול להכללת הזכאות בסל הבריאות באמצעות ועדת הסל ולהעברת העלות התקציבית הנוספת בגין צעד זה לקופות-החולים.⁵⁴ "מכבי שירותי בריאות", שבה מבוטחת כרבע מהאוכלוסייה, העריכה את עלות מתן שני סוגי הטיפולים באותה שנה בתוספת של כ-15 מיליון ש"ח בשנה לתקציב הקופה. הערכה זו מבוססת על הכפלת מספר המבוטחים המקבילים את שני הטיפולים בשנה (2,350) בעלות הממוצעת של 30 טיפולים משולבים (6,400 שקלים). עם זאת לא ידוע לנו כמה ממטופלים אלה זקוקים לשילוב של שני הטיפולים מבחינה רפואית ומה היקף הטיפולים הדרוש לכל אחד מהם בכל סוג טיפול.⁵⁵ **מקופת-חולים "מאוחדת"** נמסר כי שילוב הטיפולים האמורים באותה שנה עלול ליצור סיכון בריאותי לחולים, מפני שמדובר בקרינה שעלולה להעלות את שיעור סרטן העור בקרב הנחשפים לה.⁵⁶ **"שירותי בריאות כללית"** לא השיבה על שאלה זו.⁵⁷

מתשובות הגורמים המקצועיים עולה כי הגבלת טיפול מקביל בים המלח ובפוטו-תרפיה באותה שנה, הכלולה בסל שירותי הבריאות, אינה נובעת משיקולים רפואיים מקצועיים. ביטולה יהיה כרוך בעלות תקציבית שאין בידינו מידע על היקפה.

כתיבה: מתן שחק

אישור: שלי לוי, ראשת צוות

עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

⁵³ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר שירותי הצלה ועזרה ראשונה, משרד הבריאות, מכתב, 21 בספטמבר 2015..

⁵⁴ פרופ' שלמה וינקר, ראש חטיבת הרפואה בקופת-חולים "לאומית", מכתב, 25 באוקטובר 2015; מיכל זגון-רוגל, מחלקת דוברות וקשרי ממשל, "מכבי שירותי בריאות", מכתב, 3 בנובמבר 2015.

⁵⁵ מיכל זגון-רוגל, שם. לפי נתוני "מכבי", העלות הממוצעת לחולה השוהה בים המלח במסגרת הבראה היא כ-4,900 ש"ח, והעלות הממוצעת של טיפולי פוטו-תרפיה היא כ-3,250 ש"ח לשנה. בהנחה שיהיה שילוב של שני סוגי טיפולים אלו וכל מטופל יהיה זכאי ל-30 ימי טיפול שנתיים משולבים לכל היותר, יש להניח שהעלות הממוצעת תהיה כ-6,400 ש"ח למבוטח.

⁵⁶ ד"ר יורם וולף, ראש אגף רפואה שניונית, חטיבת הרפואה, קופת-חולים "מאוחדת", מכתב, 1 בנובמבר 2015.

⁵⁷ ד"ר ניקי ליברמן, ראש אגף רפואה ב"שירותי בריאות כללית", מכתב, 17 בספטמבר 2015.

מקורות

חוקים

[חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994.](#)

הצעות חוק

[הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי \(תיקון – ביטול מגבלת הטיפול הכפול לחולי פסוריאזיס\), התשע"ה-2015, פ/1315/20, מאת חבר הכנסת יואל רזבוזוב.](#)

מסמכים ממשלתיים

[הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2014, לוח 2.3: אוכלוסייה, לפי קבוצת אוכלוסייה, דת, מין וגיל.](#)

משרד הבריאות, [דוח מסכם על פעילות קופות-החולים בשנת 2013](#), ספטמבר 2014.
משרד הבריאות, חוזר מס' 31/2010, [הנחיות קליניות לטיפול פוטו-תרפי במחלות עור](#), כניסה אחרונה: 16 בנובמבר 2015.

משרד הבריאות, חוזר מס' 10/2011, [הנחיות קליניות לטיפול פוטו-תרפי במחלות עור](#), כניסה אחרונה: 23 בנובמבר 2015.

משרד הבריאות, חוזר סמנכ"ל לפיקוח על קופות-החולים ושירותי בריאות נוספים [מס' 3/2015, עדכון תשלומים בעד שירותי בריאות ותרופות לשנת 2015](#), 28 ביוני 2015.

משרד הבריאות, [עדכון חוזר 9/2010 – מימון שהייה בים המלח לחולי פסוריאזיס](#), דצמבר 2013, כניסה אחרונה: 10 בנובמבר 2015.

מסמכי ארגונים בין-לאומיים

World Health Organization, [Psoriasis: Report by the Secretariat](#), March 2014.

World Health Organization, [The Sixty-seventh World Health Assembly, Agenda item 13.5: Psoriasis](#), May 2014.

מסמכים לא ממשלתיים

ההסתדרות הרפואית בישראל, [הנחיות קליניות לטיפול בספחת \(פסוריאזיס\)](#), אפריל 2014.

מאמרים אקדמיים

Boehncke Wolf-Henning and Schön Michael P., "Psoriasis", *The Lancet* 386(9997):983-94, 2015.

Feldman Steven, "[Epidemiology, clinical manifestations, and diagnosis of psoriasis](#)", 2015, Up To Date (updated: 9.9.2015).

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

Icen M, Crowson CS, McEvoy MT, Dann FJ, Gabriel SE and Maradit Kremers H, "Trends in incidence of adult-onset psoriasis over three decades: a population-based study", *Journal of the American Academy of Dermatology*, 2009, 60(3):394.

Mease PJ, Gladman DD, Papp KA, Khraishi MM, Thaçi D, Behrens F, Northington R, Fuiman J, Bananis E, Boggs R, Alvarez D, "Prevalence of rheumatologist-diagnosed psoriatic arthritis in patients with psoriasis in European/North American dermatology clinics", *Journal of the American Academy of Dermatology*, 2013, 69(5):729.

Tollefson MM, Crowson CS, McEvoy MT, Maradit Kremers H 2010, " Incidence of psoriasis in children: a population-based study", *Journal of the American Academy of Dermatology*, 62(6):979.

מכתבים ודואר אלקטרוני

וולף יורם, ד"ר, ראש אגף רפואה שניונית, חטיבת הרפואה, קופת-חולים "מאוחדת", 1 בנובמבר 2015.

וינקר שלמה, פרופ', ראש חטיבת הרפואה בקופת-חולים "לאומית", מכתב, 25 באוקטובר 2015.
זגון-רוגל מיכל, מחלקת דוברות וקשרי ממשל, "מכבי שירותי בריאות", 3 בנובמבר 2015; דואר אלקטרוני, 12 בנובמבר 2015.

כהן מירי, מנהלת תחום בכיר שירותי הצלה ועזרה ראשונה, משרד הבריאות, 21 בספטמבר 2015.
ליברמן ניקי, ד"ר, ראש אגף רפואה ב"שירותי בריאות כללית", 17 בספטמבר 2015.
ריפר שמעון, עו"ד, סגן נציבת קבילות הציבור במשרד הבריאות, דואר אלקטרוני, 23 בנובמבר 2015.

שיחות טלפון

קציר יונה, יו"ר אגודת הפסוריאזיס הישראלית, 9 בנובמבר 2015.

אתרי אינטרנט

[אגודת הפסוריאזיס הישראלית](#), כניסה אחרונה: 12 בנובמבר 2015.
אגודת הפסוריאזיס הישראלית, [הצעת חוק לביטול מגבלת הטיפול הכפול לחולי פסוריאזיס במסגרת חוק בריאות ממלכתי](#), כניסה אחרונה: 18 בנובמבר 2015.

Center for Disease Control and Prevention, [Psoriasis](#), Accessed October 15th 2015.

Center for Disease Control and Prevention, [Developing and Addressing the Public Health Agenda for Psoriasis and Psoriatic Arthritis \(Agenda\)](#), Accessed November 10th, 2015.

National Health Service (NHS), [Psoriasis](#), Accessed November 16th 2015.

הכנסת

מרכז המחקר והמידע